

Резюме

Вітрова Д. В. Соціально-правова обумовленість кримінальної відповідальності за сепаратизм.

У даній статті висвітлено у загальному вигляді проблему визначення сепаратизму як явища, що має доволі глибокі історичні корені. Окрім цього, в статті зазначені деякі положення, спрямовані на вирішення питань кримінально-правового забезпечення національної безпеки України та вдосконалення кримінального законодавства України у цьому плані.

Ключові слова: соціально-правова обумовленість, сепаратизм, кримінальна відповідальність, територіальна цілісність та недоторканність, національна безпека, кримінально-правова протидія, руйнівні наслідки, соціально небезпечне явище.

Резюме

Ветрова Д. В. Социально-правовая обусловленность уголовной ответственности за сепаратизм.

В данной статье освещена в общем виде проблема определения сепаратизма, как явления, имеющего довольно глубокие исторические корни. Кроме этого, в статье указаны некоторые положения, направленные на решение вопросов уголовно-правового обеспечения национальной безопасности Украины и совершенствования уголовного законодательства Украины, в этом плане.

Ключевые слова: социально-правовая обусловленность, сепаратизм, уголовная ответственность, территориальная целостность и неприкосновенность, национальная безопасность, уголовно-правовое противодействие, разрушительные последствия, социально опасное явление.

Summary

Vitrova D. Social and legal conditionality of criminal responsibility for separatism.

This article covered in a general way the problem of definition of separatism as a phenomenon that has quite deep historical roots. Additionally, this article lists some provisions are aimed at addressing issues of criminal law to ensure national security of Ukraine and the perfection of the criminal legislation of Ukraine in this regard.

Key words: social and legal conditioning, separatism, criminal responsibility, territorial integrity and inviolability, national security, criminal-legal counteraction, devastating social and dangerous phenomenon.

УДК 343.36

Н. Ю. КАРПОВА

Наталія Юрїївна Карпова, аспірант Академії адвокатури України

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПОТЕРПІЛОГО ВІД ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА ЗАХИСТ

Відповідно до ч. 1 ст. 59 Конституції України¹ кожен має право на правову допомогу. Це право є одним із конституційних, невід'ємних прав людини і має загальний характер.

За змістом ч. 1 ст. 64 Конституції України² конституційне право кожного на правову допомогу у жодному випадку не може бути обмежено.

Конституційний суд України³ тлумачить його «як гарантовану державою можливість кожної особи отримати таку допомогу в обсязі та формах, визначених нею, незалежно від характеру правовідносин особи з іншими суб'єктами права» і звертає свою увагу при тлумаченні⁴ на те, що «поняття “кожен” охоплює всіх без винятку осіб – громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України».

Конституційний суд України вважає⁵, що «конституційне право кожного на правову допомогу за своєю суттю є гарантією реалізації, захисту та охорони інших прав і свобод людини і громадянина, і в цьому полягає його соціальна значимість».

Конституційний суд України окремо підтвердив⁶ право свідка та особи, що надає пояснення у державних органах, на користування правовою допомогою захисника.

Правова допомога є багатоаспектною, різною за змістом, обсягом та формами і може включати консультації, роз'яснення, складення позовів і звернень, довідок, заяв, скарг, здійснення представництва, зокрема в судах та інших державних органах, захист від обвинувачення тощо. Вибір форми та суб'єкта надання такої допомоги залежить від волі особи, яка бажає її отримати.

Одним із видів правової допомоги за п. 7 ч. 4 ст. 5 Закону України «Про соціальні послуги» є «здійснення захисту прав та інтересів осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, сприяння застосуванню державного примусу і реалізації юридичної відповідальності осіб, що вдаються до протиправних дій щодо цієї особи (оформлення правових документів, адвокатська допомога, захист прав та інтересів особи тощо)»⁷.

Конституція України закріплює у ч. 2 ст. 63⁸ право на захист підозрюваного, обвинуваченого, підсудного і стверджує у ч. 3 ст. 29⁹ право на користування правовою допомогою захисника у заарештованого та затриманого.

Загальноприйнятим у юридичній науці є принцип прямої дії конституційних норм. Дотримання цього принципу передбачає встановлення більш широкого, ніж є зараз у КК України¹⁰, кола осіб, які мають право на захист і чие право на захист у кримінальному процесі, як і інші права, гарантовані Конституцією України, повинно знаходитися під кримінально-правовою охороною КК України¹¹.

Також необхідно зазначити, що гарантування кожному права на правову допомогу в контексті основних положень Конституції України¹² покладає на державу відповідні обов'язки щодо забезпечення особи правовою допомогою належного рівня. Такі обов'язки обумовлюють необхідність визначення в законах України та інших правових актах порядку, умов і способів надання цієї допомоги.

При аналізі диспозиції ст. 374 КК¹³, яка визначає злочином недопущення чи ненадання своєчасно захисника, чи інше грубе порушення права на захист, стає зрозумілим, що ця стаття присвячена саме охороні конституційного права на захист і встановлений законом порядок забезпечення реалізації цього права при здійсненні правосуддя та діяльності, що сприяє його здійсненню в аспекті надання особі, яка має право на захист, у встановленому законом порядку можливості реалізації її права на захист спеціальними уповноваженими на це відповідно до закону службовими особами – слідчим, прокурором, суддею.

Але безпосередньо в законі про кримінальну відповідальність склалася парадоксальна ситуація, коли під кримінально-правовою охороною знаходиться надання можливості реалізації права на захист лише перелічених у відповідній статті Конституції України¹⁴ категорій осіб. Лише підозрюваний і обвинувачений, можуть бути учасниками охоронюваних суспільних відносин у якості потерпілих. Лише порушення права на захист підозрюваного чи обвинуваченого може стати причиною відкриття кримінальної справи за ст. 374 КК¹⁵. Сучасний стан дотримання прав і свобод людини і громадянина в Україні, однією з найважливіших частин якого є дотримання права на захист, змушує по-новому підійти до розгляду багатьох «білих плям», що існують у правозастосовній діяльності. Однією з причин, що породила ту «білу пляму», яку ми зараз розглядаємо, є недостатність теоретичних напрацювань доктрини кримінального права щодо окреслення кола потерпілих від порушення права на захист.

Проблемами порушення права на захист останнім часом займалися такі українські автори, як В. В. Сміх¹⁶, Л. В. Трушківська¹⁷, Н. П. Сиза¹⁸, але проблема визначення усіх видів потерпілих від порушення права на захист під час кримінального провадження залишилась поза їх увагою.

Метою цієї статті є підтвердження факту існування такого явища, як право на захист усіх категорій осіб та визначення усіх видів потерпілих від порушення права на захист під час кримінального процесу. При встановленні переліку осіб, які можуть розраховувати на кримінально-правову охорону свого права на захист від його порушень, не враховано те, що право особи на захист діє в усіх видах кримінального провадження, до яких належить і провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Оскільки право на захист охоплює усі види кримінального провадження, ми повинні розглянути такий специфічний різновид кримінального провадження, як кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру, передбачених законом України про кримінальну відповідальність, здійснюється відповідно до ч. 1 ст. 503 КПК України¹⁹ за наявності достатніх підстав вважати, що:

- 1) особа вчинила суспільно небезпечне діяння, передбачене законом України про кримінальну відповідальність, у стані неосудності;
- 2) особа вчинила кримінальне правопорушення у стані осудності, але захворіла на психічну хворобу до постановлення вироку.

Особою, яка має право на захист і потребує допомоги захисника під час цього виду кримінального провадження є особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішувалося питання про їх застосування. Як правило, така особа є неосудною чи обмежено осудною чи під час кримінального провадження розглядається питання про визнання такої особи неосудною чи обмежено осудною, але в усіх вищеперелічених випадках наявна психічна хвороба цієї особи, з чого випливає її повна неспроможність самостійно захищати свої законні права та інтереси та користуватися правами підозрюваного та обвинуваченого в повному обсязі, передбаченому ч. 3, ч. 4, ч. 5 ст. 42 КПК України²⁰, під час кримінального провадження. Закон враховує цю особливість особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, що відображено в п. 5 ч. 2 ст. 52 КПК України²¹, відповідно до якого участь захисника у справах щодо осіб, стосовно яких передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішується питання про їх застосування, є обов'язковою. Відповідно до ст. 6 Закону України «Про соціальні послуги»²² право на отримання соціальних послуг мають громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах та у складних життєвих обставинах. Ми можемо обґрунтовано вважати психічну хворобу до перебування у складних життєвих обставинах. Відповідно до ч. 1 ст. 506 КПК України²³ особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, користується правами підозрюваного та обвинуваченого в обсязі, який визначається станом її психічного здоров'я та здійснює їх через законного представника, захисника. Стан її психічного здоров'я визначається висновком судово-медичної експертизи. Відповідно до ч. 1 ст. 509 КПК України²⁴ слідчий чи прокурор зобов'язаний залучити експерта (експертів) для проведення судово-психіатричної експертизи в разі, якщо під час кримінального провадження будуть встановлені обставини, які дають підстави вважати, що особа під час вчинення суспільно небезпечного діяння була в неосудному або обмеже-

но осудному стані або вчинила кримінальне правопорушення в осудному стані, але після його вчинення захворіла на психічну хворобу, яка позбавляє її можливості усвідомлювати свої дії або керувати ними. Такими обставинами є:

1) наявність згідно з медичним документом у особи розладу психічної діяльності або психічного захворювання;

2) поведінка особи під час вчинення суспільно небезпечного діяння або після нього була або є неадекватною (затмарення свідомості, порушення сприйняття, мислення, волі, емоцій, інтелекту чи пам'яті тощо).

При цьому слід зазначити, що висновок про неосудність знаходиться за межами компетенції експерта – психіатра²⁵. Особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, має право на застосування до неї спеціальних запобіжних заходів, що є проявом гуманності до психічно хворої людини. Такими заходами є: 1) передання на піклування опікунам, близьким родичам чи членам сім'ї з обов'язковим лікарським наглядом; 2) поміщення до психіатричного закладу в умовах, що виключають її небезпечну поведінку. Ці запобіжні заходи застосовуються судом до особи з моменту встановлення факту розладу психічної діяльності чи психічної хвороби (ст. 508 КПК України)²⁶. Також тепер допускається уже не тільки зміна або припинення застосування примусових заходів медичного характеру, а й їх продовження²⁷. Але зрозуміло, що психічно хвора особа не може самостійно подати клопотання про застосування до неї спеціальних запобіжних заходів, і це повинен робити її захисник.

Якщо стан психічного здоров'я цієї особи не дозволяє їй брати участь у проведенні будь-яких процесуальних дій чи брати участь у судовому засіданні, то за рішенням прокурора чи суду будь-яка процесуальна дія чи судове засідання проводяться без її участі. Фактично, дотримання законних прав та інтересів цієї особи під час кримінального провадження повністю залежить від діяльності її захисника чи законного представника, і будь-яка перешкода у допуску до неї її захисника чи законного представника чи ненадання неї захисника будуть мати своїм наслідком відсутність дотримання її законних прав та інтересів під час кримінального провадження. Тому відсутність особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішується питання про їх застосування, у переліку осіб, які можуть розраховувати на кримінально-правову охорону свого права на захист від його порушень є антигуманно, суперечить принципу рівності сторін захисту та обвинувачення під час кримінального провадження та потребує усунення.

Apriori, подібна неоднозначність у суб'єктному складі охоронюваних суспільних відносин абсолютно неприйнятна у кримінальному праві і тим паче для визначення об'єкта складу злочину. Як справедливо підкреслює В. Я. Тацій, «визначення учасників чи одне й те ж, суб'єктного складу відносин, їх соціальних функцій в ньому, в багатьох випадках дозволяє визначити ті суспільні відносини, які є об'єктом того чи іншого злочину, встановити їх сукупність, а відповідно, і межі дії самого кримінального закону»²⁸.

А «в правозастосовній діяльності неприпустимо ні розширення, ні звуження кола суб'єктів охоронюваних відносин, оскільки це пов'язано з порушенням компетенції законодавця»²⁹.

Також це свідчить про неналежне виконання Україною своїх міжнародних зобов'язань, бо приєднавшись у 1997 р. до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 1950 р.³⁰, Україна взяла на себе зобов'язання привести у відповідність до неї свої нормативні акти та реалізувати її принципи і стандарти у практичній діяльності органів держави для забезпечення належного рівня захисту прав і свобод людини.

Згідно з цією Конвенцією³¹ особа має право на ефективний засіб правового захисту у разі порушення її права на захист. Крім того, гарантування кожному права на правову допомогу необхідно для дотримання взятих Україною міжнародно-правових зобов'язань відповідно до положень Загальної декларації прав людини 1948 р.³² та Міжнародного пакту про громадянські й політичні права 1966 року³³.

Відповідно до загальної теорії права лише КК України³⁴ забезпечує в Україні охорону прав і свобод людини і громадянина від злочинних посягань тим, що бере їх під охорону за допомогою своїх норм.

Отже, з наведеного випливає невтішний висновок про те, що наявність такого обмеженого переліку осіб, які можуть розраховувати на кримінально-правову охорону свого права на захист від його порушень, який зараз є в диспозиції ст. 374 КК³⁵, призводить до обмеження змісту та обсягу права кожного на правову допомогу.

На нашу думку, наявний у диспозиції ст. 374 КК³⁶ перелік осіб, які можуть розраховувати на кримінально-правову охорону свого права на захист від його порушень, і є учасниками охоронюваних цією статтею суспільних відносин, потребує корекції з урахуванням прямої дії ч. 1 ст. 59 Конституції України³⁷ та ратифікованих Україною міжнародних договорів. Тільки тоді обсяг охоронюваних ст. 374 КК³⁸ суспільних відносин буде відповідати окресленому в Конституції України³⁹ та ратифікованих Україною міжнародних договорах обсягу права на захист.

Автор пропонує відредагований ним перелік осіб, які можуть розраховувати на кримінально-правову охорону свого права на захист від його порушень, до якого повинні входити: підозрюваний, обвинувачений, особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішувалося питання про їх застосування.

У підсумку автор пропонує свою редакцію диспозиції ст. 374 КК⁴⁰:

«Стаття 374. Порушення права на захист

1. Недопущення чи ненадання своєчасно захисника, а також інше грубе порушення права підозрюваного, обвинуваченого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, на захист, вчинене слідчим, прокурором або суддею...».

- ¹ Конституція України. – К. : Велес, 2008. – Ч. 1. – Ст. 59.
- ² Там само. – Ст. 64.
- ³ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу), п. 3.2. м. Київ. Справа № 1-23/2009 від 30 вересня 2009 р. № 23-рп/2009 / Офіційний web-сайт Верховної Ради України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
- ⁴ Там само. – П. 3.1.
- ⁵ Там само. – П. 3.1.
- ⁶ Там само. – П. 4; Рішення, п. 2.
- ⁷ Про соціальні послуги : Закон України, п. 8 ст. 5 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 45. – Ст. 358.
- ⁸ Конституція України. – К. : Велес, 2008. – Ч. 2. – Ст. 63.
- ⁹ Там само. – Ч. 4. – Ст. 29.
- ¹⁰ Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. Офіц. видання. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре» 2008. – Ст. 374.
- ¹¹ Там само. – Ст. 374.
- ¹² Конституція України. – К. : Велес, 2008. – Ч. 2. – Ст. 3, 59.
- ¹³ Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. Офіц. видання. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре» 2008. – Ст. 374.
- ¹⁴ Конституція України. – К. : Велес, 2008. – Ч. 2. – Ст. 63.
- ¹⁵ Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. Офіц. видання. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре» 2008. – Ст. 374.
- ¹⁶ *Сміх В. В.* Кримінальна відповідальність за порушення права особи на правову допомогу : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Сміх Василь Володимирович. – Л., 2011. – 232 с.
- ¹⁷ *Трушківська Л. В.* Кримінально-правова охорона особистих благ захисника чи представника особи у зв'язку з наданням ними правової допомоги (ст.ст. 398, 400 КК України) : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Трушківська Леся Вікторівна. – К., 2012. – 230 с.
- ¹⁸ *Сиза Н. П.* Повноваження слідчого судді щодо здійснення судового контролю у кримінальному процесі України / Н. П. Сиза // Часопис Національного університету «Острозька академія». – 2012. – № 2 (6). – (Серія «Право») : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n2/12snpkpu.pdf>
- ¹⁹ Кримінальний процесуальний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
- ²⁰ Там само.
- ²¹ Там само.
- ²² Про соціальні послуги : Закон України, п. 8 ст. 5 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 45. – Ст. 358.
- ²³ Кримінальний процесуальний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
- ²⁴ Там само.
- ²⁵ *Шаренко С. Л.* Кримінально-процесуальні проблеми застосування примусових заходів медичного характеру : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / С. Л. Шаренко. – Х., 1999. – 175 с. – С. 70.
- ²⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
- ²⁷ *Смирнова-Бартенева В. В.* Особенности прокурорского надзора за законностью доказывания невменяемости в соответствии с требованиями нового УПК / В. В. Смирнова-Бартенева // Теорія і практика правознавства. – 2013. – № 1 (3). – С. 1–12. – С. 11.
- ²⁸ *Тацій В. Я.* Объект и предмет преступления в советском уголовном праве / Василий Яковлевич Тацкий. – Х. : Вища школа, 1988. – 196 с.
- ²⁹ *Глистин В. К.* Проблема уголовно-правовой охраны общественных отношений / Виталий Константинович Глистин. – Л. : ЛГУ, 1979. – 127 с.
- ³⁰ Конвенція про захист людини і основоположних свободах від 1950 р., ратифікована Верховною Радою України 17 липня 1997 р. // Урядовий кур'єр. – 2010. – № 215.
- ³¹ Там само. – Ст. 13.
- ³² Загальна декларація прав людини 1948 р. // Офіційний вісник України. – 2008. – № 93. – С. 89. – Ст. 3103, код акту 45085/2008.
- ³³ Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р., ратифікований Указом Президії Верховної Ради УРСР від 19 жовтня 1973 р. № 2148-08 / Офіційний web-сайт Верховної Ради України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
- ³⁴ Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. / Офіц. видання. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. – Ст. 1.
- ³⁵ Там само. – Ст. 374.
- ³⁶ Там само. – Ст. 374.
- ³⁷ Конституція України. – К. : Велес, 2008. – Ч. 1. – Ст. 59.
- ³⁸ Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. / Офіц. видання. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. – Ст. 374.
- ³⁹ Конституція України. – К. : Велес, 2008.
- ⁴⁰ Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. / Офіц. видання. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. – Ст. 374.

Резюме

Карпова Н. Ю. Особливості визначення потерпілого від порушення права на захист.

У статті досліджується таке питання, як право кожного на захист у кримінальному процесі. Надана стаття включає розгляд такого питання, як законна підстава визначення потерпілого від порушення права на захист у кримінальному процесі. Розглядаються такі поняття, як особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, охорона права на захист, право кожного на правову допомогу. Головна увага приділяється охороні права на захист. Основна ідея даної статті стосується таких питань, як право кожного на захист у криміналь-

ному процесі, визначення особи, яка має право на захист, визначення потерпілого від порушення права на захист у кримінальному процесі.

Ключові слова: потерпілий від порушення права на захист, право кожного на захист, право кожного на правову допомогу, особа, яка має право на захист, особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру, охорона права на захист.

Резюме

Карпова Н. Ю. Особенности определения пострадавшим от нарушения права на защиту.

В статье исследуется такой вопрос, как право каждого на защиту в криминальном процессе. Данная статья включает в себя рассмотрение такого вопроса, как законное основание для определения потерпевшего от нарушения права на защиту в криминальном процессе. Рассматриваются такие понятия, как лицо, относительно которого предусматривается применение принудительных мер медицинского характера или раньше рассматривался вопрос об их применении, охрана права на защиту, право каждого на правовую помощь. Главное внимание уделяется охране права на защиту. Основная идея данной статьи касается таких вопросов, как право каждого на защиту в криминальном процессе, определение лица, имеющего право на защиту, определение потерпевшего от нарушения права на защиту в криминальном процессе.

Ключевые слова: лицо, относительно которого предусматривается применение принудительных мер медицинского характера или раньше рассматривался вопрос об их применении, потерпевший от нарушения права на защиту, право каждого на защиту, право каждого на правовую помощь, лицо, которое имеет право на защиту, охрана права на защиту.

Summary

Karpova N. Peculiarities of the definition of trespassed because of being violated from the right to be defended.

The published article is determined for studying such a question as a right of everybody to be defended during criminal proceeding. The suggested article includes observing such a question as the lawful ground of the definition of trespassed because of being violated from the right to be defended during criminal proceeding. The article produces such notions as the individual concerning who the application of medical coercive measures is applied, the protection of right to be defended, a right of everyone to counsel. The main attention is given to the protection of right to be defended. The key note concerns such issues as a right of everybody to be defended during criminal proceeding, the definition of a person having a right to be defended, the definition of trespassed because of being violated from the right to be defended during criminal proceeding.

Key words: the individual concerning who the application of medical coercive measures is applied, trespassed because of being violated from the right to be defended, a right of everybody to be defended, a right of everyone to counsel, a person having a right to be defended, a protection of right to be defended.

УДК 343.1

Л. П. КРАСНОПОЛЬСЬКА

Людмила Петрівна Краснополська, аспірант Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова

УГОДИ ЯК КОМПРОМІСНЕ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Конфлікт суспільства, держави, окремої особи, з одного боку, і злочинця – з іншого, тривалий час вирішувався переважно за допомогою каральних заходів, спрямованих на боротьбу зі злочинністю. Однак лише посилення репресивних заходів впливу на осіб, які вчиняють суспільно небезпечні діяння, не дозволяє повною мірою забезпечити якісну боротьбу зі злочинністю.

Актуальним є пошук нових підходів у розкритті і розслідуванні злочинів, викритті винних у їх вчиненні, що обумовлюється необхідністю наукового опрацювання такого прийому, як компроміс, при якому сторони обвинувачення і захисту готові вирішити конфлікт, що виник внаслідок вчинення злочину, шляхом взаємних поступок.

Мета статті полягає в дослідженні інституту угод в кримінальному провадженні України, застосування компромісів при вирішенні конфліктів під час досудового та судового провадження, вироблення на цій основі пропозицій щодо вдосконалення кримінально-процесуального законодавства з метою демократичного вирішення питань підходу до підозрюваного та обвинуваченого.

У новому Кримінальному процесуальному кодексі України передбачено нову особливу форму судового провадження – провадження на підставі угод. Відповідно до ст. 468 КПК у кримінальному провадженні може бути укладено такі види угод: 1) угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим; 2) угода між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості.

Цей новий інститут тільки починає аналізуватись вченими. На користь запровадження даного інституту називають такі аргументи: введення інституту угод відображає напрям розвитку кримінального процесу